

Verslag van de 106^e vergadering van de ledenraad van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, gehouden op zaterdag 25 november 2023 op het hoofdkantoor te Amersfoort.

1. Aanwezig tijdens de vergadering van de ledenraad

Er doen 54 ledenraadsleden en 7 bestuursleden mee aan deze ledenraadvergadering (zie de bijlage voor de lijst van aanwezigen). Vice-voorzitter Koos Biesmeijer en penningmeester Hanneke Schuiling zitten de dag voor en Sandra Barbé notuleert.

2. Opening

De nieuwe ledenraadsleden Jos Berkers (Utrecht en Vechtplassen), Antonia Purrmann (Utrecht en Vechtplassen), Ingrid de van der Scheuren (Utrecht en Vechtplassen), Jet Berends van Loenen (Gelderland), William Verspeek (Noord-Brabant en Rijk van Nijmegen), Henk Roskam (Drenthe), Popke Graansma (Drenthe), Anton Augustijn (Drenthe), Marike van Ringen (Overijssel), Dick van Hoffen (Gelderland), Yvonne Nijpels (Gelderland) en Lise Groen (Noord-Brabant en Rijk van Nijmegen) worden in het bijzonder welkom geheten.

3. Langere termijn doelen natuur

De ledenraad kijkt tijdens het ochtendprogramma naar de toekomst van de natuur op de lange termijn en denkt na over mogelijke doelen / visie voor de natuur. Natuurmonumenten is een vereniging van mensen met een warm hart voor de natuur. Dromen over een mooie toekomst voor die natuur is een goede inleiding op dit thema. Gestart wordt met een film over de droom van Roel Posthoorn, de grondlegger van de Marker Wadden. Sinds de afsluiting van het Markermeer ging het steeds slechter met de natuur in dit gebied, maar Roel geloofde erin dat dit omgedraaid en beter gemaakt kon worden. Deze droom is uitgekomen en de realisatie van de Marker Wadden is al door meniggen met eigen ogen aanschouwd. Vervolgens komt ir. Tim van Hattum, programmaleider Klimaat bij Wageningen University en auteur van het boek 'Only Planet, een klimaatgids voor de 21ste eeuw', aan het woord. Hij benadrukt dat het hebben van een toekomstvisie broodnodig is. Het gaat nu niet goed met de natuur, maar met alleen maar praten over hoe slecht het gaat, zal het ook niet beter gaan. Hij zet uiteen dat verandering nog mogelijk is en dat we met de keuzes die we maken de toekomst op een positieve manier kunnen beïnvloeden. Dit zijn geen gemakkelijke keuzes, maar het is goed te weten dat we het heft nog steeds in eigen handen hebben. Vervolgens gaat de ledenraad in drie groepen uiteen om onder leiding van een tekenaar de dromen voor de toekomst uit te werken. Dit leverde drie mooie tekeningen op ter inspiratie.

4. Actualiteiten

Pim van der Feltz geeft een update over de voortgang van de verankering van gelijkberechting. Er is een gezamenlijke leidraad gemaakt die nu ter beoordeling voorligt aan het ministerie van LNV. Het gehele proces loopt gestaag maar het zal nog de nodige tijd vergen om tot een afronding te komen. Verder zet hij uiteen dat de vereniging een vrijwilligers betrokkenheidsonderzoek heeft uitgevoerd onder alle vrijwilligers. Iets meer dan de helft heeft de enquête ingevuld. 94% van de vrijwilligers is enthousiast over het werk en 95 % vindt het werk nuttig. Als verbeterpunten werden nog genoemd de faciliteiten zoals kleding en gereedschappen en het onderlinge overleg.

Teo Wams praat de ledenraad bij over de Europese Natuurherstelwet. Met betrekking tot Europese zaken werkt de vereniging samen met het Europees milieu- en natuurbureau (EEB), een federatie van niet-gouvernementele natuur en milieuorganisaties. Via deze weg lobbyt de vereniging voor een goede Europese Natuurherstelwet. Ook in de huidige afgeslankte vorm blijft het een nuttige en nodige wet. Zo worden meer gebieden beschermd dan alleen de Natura 2000 gebieden, stelt het doelen en deadlines en is er extra aandacht voor veengebieden. Het is nog steeds spannend of de wet in deze vorm wordt aangenomen.

Pauline Mulder vertelt over de restauratie van Jachtslot Mookerheide. Deze is in verschillende fases opgepakt en was een flink project. De aanpak wordt nog geëvalueerd waarbij verbeterpunten voor toekomstige projecten van deze omvang in kaart worden gebracht. De officiële opening vindt plaats op 20 en 21 april 2024. De ledenraad bezoekt het jachtslot tijdens de jaarlijkse excursie op 6 april.

5. Verslag vorige vergadering

Er zijn geen opmerkingen over de tekst van het verslag of vragen naar aanleiding van de tekst.

Besluit: De ledenraad stelt het verslag van de vergadering (3 juni 2023) ongewijzigd vast.

6. Financieel

6.1 Begroting 2024 en meerjarenverkenning 2024 - 2026

De penningmeester, Hanneke Schuiling, zet uiteen dat het dit jaar weer een puzzel was om een sluitende begroting te realiseren. Dit gezien de kostenstijgingen en inflatie maar ook vanwege de ambities. Het bestuur is daarom akkoord gegaan met het éénmalig en op tijdelijke basis toevoegen van één miljoen euro uit het eigen vermogen aan de begroting voor 2024. Dit onder voorwaarde dat zodra zich meevallers voordoen, deze worden benut om dit bedrag terug doen vloeien naar het eigen vermogen. Voorbeelden van financiële meevallers zijn de BTW teruggave (een verzoek is ingediend bij de belastingdienst) en de eventuele hogere legaten dan begroot.

Vanuit de ledenraad wordt erop gewezen dat met deze constructie structurele zaken met een tijdelijke maatregel worden opgelost. Er wordt dringend verzocht te zorgen voor een structurele oplossing. Geantwoord wordt dat afgesproken is, dat het gehele bedrag terug wordt betaald. Voor volgend jaar is de begroting weer sluitend en structureel in evenwicht.

Pauline Mulder vertelt dat de begroting 2024 en de meerjarenverkenning 2024 – 2026 de start vormen van het planningsproces. In dit proces wordt aan alle afdelingen en beheereenheden gevraagd jaarplannen op te stellen met een begroting. Dit vormt het kader waarbij ze de vraag krijgen te kijken naar mogelijke besparingen en of het mogelijk is extra inkomsten te realiseren. De inzichten die dit proces opleveren worden meegenomen in de uiteindelijke verenigingsbrede begroting. Op hoofdlijnen liggen de baten en de lasten op een substantieel hoger niveau dan voorgaande jaren. Dit komt onder andere door een toename van de projecten met in het bijzonder Programma Natuur. Daarnaast stijgen de loonkosten door een lichte groei in het aantal fte's (toename aantal projecten) en CAO afspraken. Daarnaast blijft de inflatie hoog en stijgen de subsidies voor natuur en landschap (SNL) niet evenredig mee. Dit komt omdat de indexatie van deze subsidie maar eens per zes jaar plaatsvindt. Zoals aangegeven heeft het bestuur haar goedkeuring verleend om éénmalig één miljoen euro te lenen uit het eigen vermogen om zo de begroting sluitend te krijgen.. Voor de jaren 2025 en 2026 wordt ervoor gezorgd dat de inkomsten in lijn zijn met de uitgaven. Het proces om dit te realiseren is al gang gezet.

Begroting

De belangrijkste uitgangspunten van de begroting worden toegelicht. Zoals aangegeven stijgen de inkomsten uit de SNL subsidies nauwelijks. Daarnaast is de inflatie hoog en stijgen de loon- en energiekosten. Bij de bijdrage vanuit marketing en communicatie wordt vanaf 2024 rekening gehouden met een jaarlijkse contributieverhoging. De groei van de achterban wordt met name gerealiseerd vanwege een toename van de lidmaatschappen 'gezin' en 'samen'. Het aantal individuele lidmaatschappen neemt daardoor wel af.

Meerjarenverkenning

De ambitie voor het vergroten van de inkomsten uit giften en donaties is, ten opzichte van de vorige meerjarenverkenning, bijgesteld. Voor 2024 wordt rekening gehouden met een stijging van 16%, voor 2025 12,8% en 2026 12,9%. Bij de inkomsten uit nalatenschappen wordt rekening gehouden met een groei van 15% voor 2024, 15,25% voor 2025 en 2,25% voor het jaar 2026. Bij deze conservatieve inschatting is gekeken naar de inkomsten van de afgelopen tien jaar gecorrigeerd met externe informatie. Kijkend naar de netto bijdrage de afgelopen jaren vanuit marketing en communicatie dan is het opvallend dat de verwachting door de jaren heen steeds naar boven is bijgesteld. Enige uitzondering in 2022 vanwege de oorlog in de Oekraïne en stijgende energieprijzen. In vergelijking met de baten van 2023 wordt komend jaar een toename van de baten van particulieren met 4,1 miljoen euro verwacht. Daarnaast wordt een toename van de baten uit subsidies verwacht van 2,4 miljoen euro. De totale verwachte stijging komt daarmee op 5,4 miljoen euro. Wat betreft de lasten wordt in vergelijking met 2023 een daling van de aankopen van natuurterreinen met 4,4 miljoen euro verwacht. Dit komt omdat de realisatie in 2023 lager was dan het gereserveerde budget en dat wordt eveneens voor komend jaar verwacht. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe verwervingsstrategie. Verder stijgen de loonkosten en de kosten voor uitbesteed werk. Kijkend naar het belegde vermogen dan blijkt dat er in 2021 met een belegd vermogen van 206,6 miljoen euro een forse stijging was en in 2022 met een totaal van 182,8 miljoen euro een groot verlies. Het belegde vermogen laat in 2023 weer een stijging zien.

Bij het opstellen van de begroting wordt ook gekeken naar de risico's en de kansen. Daarbij wordt alleen meegenomen wat al helder is. Zo is er een extra bijdrage voor de komende drie jaar verkregen van de NPL voor het programma Rotterdam de Boer op. Daarnaast is het nog niet duidelijk welke invloed het huidige politieke klimaat heeft op het werk en de financiën van de vereniging. Goed anticiperen op nieuwe ontwikkelingen is van belang.

6.2 Contributiebeleid

Hanneke Schuiling licht toe dat het bestuur zorgvuldig heeft gekeken naar de verhoging van de contributie. Deze verhoging is nodig om de effecten van de inflatie op te kunnen vangen en ambities waar te kunnen maken. Aan de ledenraad wordt een meerjarige systematiek voor de vaststelling van de jaarlijkse contributie ter goedkeuring voorgelegd. Bij het opstellen van deze systematiek is gekeken naar de hoogte van de contributies van andere goede doelen. Daaruit is gebleken dat de vereniging een lagere bijdrage vraagt dan de meeste goede doelen. Daarnaast is de elasticiteit onderzocht om in te kunnen schatten hoeveel leden hun lidmaatschap bij een contributieverhoging op zouden zeggen.

Gevraagd wordt of leden die al meer bijdrage dan de vastgestelde contributie gestimuleerd worden hun bijdrage verder te verhogen. Barbara Hellendoorn, manager Marketing en Communicatie, zet uit een dat er een upgrade programma is waarbij regelmatig bij leden wordt gevraagd de bijdrage te verhogen.

Uitleg wordt gevraagd over de gedachtegang achter het verhogingspercentage van 3%. Geantwoord wordt dat bij de afweging is gekeken welke verhoging dragelijk is voor leden. Het aanpassen van de contributie is één van de weinige inkomsten waar de vereniging zelf invloed op heeft. Daarom is bij de voorgestelde verhoging naast de inflatie ook een percentage voor de realisering van de ambities meegenomen.

Opgemerkt wordt dat naast de verhoging van de contributie ook kritisch gekeken dient te worden naar de kosten van derden en de sturing daarop. Geantwoord wordt dat daar mede in het licht van een sluitende begroting de komende jaren op gelet wordt.

Tot slot wordt opgemerkt dat in de uitleg rond het voorstel uiteen wordt gezet dat de hoogte van de contributieverhoging verschillend kan zijn per vorm lidmaatschap om zo de aantrekkingskracht van het gezins- en samen-lidmaatschap te behouden. Deze uitleg is zodoende onderdeel van het aan de ledenraad gevraagde mandaat.

Besluit: De ledenraad geeft het bestuur het mandaat om voor de komende vijf jaar (2025 – 2029) de contributieverhoging vast te stellen. De contributie wordt jaarlijks verhoogd met het driejaarsgemiddelde (over jaar -1, 0 en 1) van het inflatiepercentage (volgens het CBS) plus 3%. Daarbij kan het bestuur de verdeling over de verschillende lidmaatschapsvormen bepalen om zo bijvoorbeeld de aantrekkingskracht van de gezins- en samen-lidmaatschappen te behouden.

7. Verkiezingscampagne

Pim van der Feltz zet uiteen dat de vereniging zich inzet voor een zo groen mogelijk coalitieakkoord. De gehouden boswachtersmars van gisteren (waar ook meerdere ledenvertegenwoordigers aan deelnamen) is daar een onderdeel van. Ook loopt het initiatief nog om mensen de beterschapskaarten in te laten sturen. Er zijn op dit moment al 52 duizend kaarten geschreven. Op een goed moment zullen deze kaarten aan de partijen worden aangeboden. Over deze acties verschijnt een artikel in PUUR Natuur.

8. Stand van zaken Beleven

Teo Wams praat de ledenraad bij over de vernieuwing van de Visie Beleven. Startend vanuit de aangescherpte meerjarenstrategie zijn er tijdens dit traject twee denkrichtlijnen uitgewerkt. Te weten: hoe zorg je ervoor dat mensen door het bezoeken en beleven van natuur gaan nadenken over wat ze zelf kunnen doen om de natuur te beschermen en hoe hebben deze bezoeken minder impact op de natuurwaarden van een gebied.

Beleving van natuur is belangrijk voor de lichamelijke en mentale gezondheid van mensen en zorgt voor draagvlak om natuur te beschermen en zodoende voor een draagvlak voor Natuurmonumenten. Tijdens de coronaperiode is duidelijk geworden hoe waardevol een bezoek aan de natuur is. Maar ook, gezien de bezoekersaantallen, hoe groot de belasting voor de natuur kan zijn. Als deze periode wordt gezien als een voorbode voor wat komen gaat, dan moet de vereniging een goede balans vinden tussen beleven en beschermen.

Uitgangspunt is dat bezoekers aan onze gebieden een betekenisvolle beleving hebben met zo min

mogelijk verstoring van de natuur. Over de term 'betekenisvol' en wat daaronder wordt verstaan, is veel gediscussieerd. Mensen gaan alleen de natuur beschermen als ze het belangrijk vinden en zich erbij betrokken voelen. Het is de uitdaging voor Natuurmonumenten om de mensen te raken zodat ze betekenis toekennen aan natuur, landschap en cultureel erfgoed. Zich verbonden voelen en gemotiveerd raken om daarvoor op te komen. Over de manier waarop dat zou kunnen is onderzoek gedaan. Zo is het belangrijk om aan te sluiten bij de essentie van een natuurgebied en de belevingswereld van mensen en te stimuleren dat zo veel mogelijk zintuigen worden gebruikt. De behoefte om te recreëren wordt steeds groter in Nederland. De vereniging dient, in samenwerking met andere organisaties, ervoor te zorgen dat natuurgebieden niet overlopen worden, er meer groene ruimte beschikbaar komt en belevingsmogelijkheden worden ontwikkeld. Het gaat daarbij niet alleen om de eigen natuurgebieden maar om het gehele landschap inclusief natuur- en overgangsgebieden. Voor het vergroten van de beleving in de gebieden van Natuurmonumenten wordt een implementatie traject opgezet. Onderdelen daarvan zijn onder andere (betere) zonering en het verhogen van de kwaliteit van beleven (bijzondere plekjes en soorten) om zo de zonering te versterken en de bescherming van andere delen in een gebied te optimaliseren. Mensen zijn door een bijzondere beleving meer geneigd de natuur te beschermen en Natuurmonumenten te steunen. Geïnvesteed wordt in die plekken waar het hoogste rendement te behalen is. Gekeken wordt naar de omgang met recreatievormen en gebruikersgroepen. Daarnaast is er het beleid rond gebiedstoestemming. Dit heeft betrekking op het verlenen van toestemming (+ betalen beheervergoeding) van de organisatie van betaalde activiteiten of activiteiten met meer dan 20 personen in de gebieden van de vereniging. In de visie wordt beleid dat al op verschillende plekken bestond op een rij gezet. De aanscherping en vernieuwing zit voornamelijk in het herstellen van de balans tussen beschermen en beleven. En er wordt ook buiten de grenzen van de eigen gebieden gekeken zodat ook regionaal gezien er een goede zonering komt.

Gevraagd wordt hoe bedrijven die gebruik maken van de gebieden van Natuurmonumenten hierop reageren. Geantwoord wordt dat er over het algemeen begrip is. Belangenorganisaties blijken meer uitleg nodig te hebben. Organisaties als het IVN hebben behoefte aan meer overleg waarbij gekeken wordt of op ook op een andere manier een bijdrage kan worden geleverd aan het doel van de vereniging.

Vanuit de raad wordt aangegeven dat het lijkt dat er weinig aandacht is voor de beleving van de individuele gebruiker. Zo zijn er bijvoorbeeld geen faciliteiten voor natuurfotografen. Geantwoord wordt dat hier wel naar gekeken wordt maar dat de vereniging ook verantwoordelijk is voor de natuurkwaliteit. Deze is niet altijd in balans te brengen met de wensen van de verschillende gebruikersgroepen.

Aangegeven wordt dat er behoefte is om nog door te praten over deze visie en de verschillende aspecten ervan. Toegezegd wordt dat hiervoor een apart moment wordt georganiseerd.

Gevraagd wordt of er geld beschikbaar komt om gronden buiten de natuurgebieden voor natuurbeleving in te richten. Gewezen wordt op het lopende Nationaal Programma Landelijk Gebied. Hoe dit verder uitpakt onder een nieuw kabinet is nog niet duidelijk. Er is een transitieproces in het landelijk gebied begonnen waarbij nieuwe verdienmodellen gezocht worden. Natuurmonumenten heeft geen budget voor maatregelen buiten de eigen gebieden. Wel wordt een bijdrage geleverd aan de verschillende gebiedsprocessen waarbij de boodschap wordt uitgedragen meer te doen aan onder andere beleefbaarheid buiten de natuurgebieden.

Tot slot wordt aangegeven dat het noodzakelijk is om naast het belevingsaspect en het raken van mensen ook uit te dragen waarom het belangrijk is de natuur te beschermen. Geantwoord wordt dat de merkstrategie hier op in gaat.

Actie: Begin 2024 wordt voor de ledenraad een webinar georganiseerd over de Visie Beleven.

9. Update merkstrategie

Barbara Hellendoorn, manager Marketing & Communicatie, praat de ledenraad bij over de voortgang van de ontwikkeling van de merkstrategie. Op dit moment heeft Natuurmonumenten, als goed doel, de grootste betalende achterban van Nederland en dat is heel bijzonder. Toch kan de vereniging meer impact maken. Mensen (vooral ouderen) kennen Natuurmonumenten van naam maar weten te weinig over wat de vereniging doet. De vereniging is niet actueel, niet relevant en niet herkenbaar genoeg en heeft een vrij oude niet diverse achterban. Bij jonge mensen staat de natuur in de belangstelling omdat het over hun toekomst gaat. Deze urgentie kan door de vereniging benut worden door haar rol

opnieuw neer te zetten en de leidende rol te consolideren. Dit is de reden waarom een nieuwe merkstrategie met merkblofte is ontwikkeld. Het vertelt helder en op een frisse manier wat iemand voor de natuur kan doen. Het bureau Ace werkt voor de vereniging aan een soort paraplu waar alle marketing en communicatie uitingen onder vallen. Daarna komt, op basis hiervan, een brede campagne over het hele natuurverhaal waarbij invulling wordt gegeven aan de merkblofte 'ontdek wat jij voor de natuur kan doen'. Bij de communicatie gebruikt Natuurmonumenten het 'share' (opiniëren van standpunten), 'touch' (emotioneren van merkblofte), 'tell' (verdiepende content voor activiteiten), 'sell' (werving van stem, tijd geld) model. Er wordt veel gecommuniceerd (lobby, (lokale) nieuwsbrieven en (online) campagnes) maar dat was tot nu toe niet goed gestructureerd. De vereniging had niet echt een communicatie toon (de 'touch' laag) die duidelijk maakt wie we zijn en wat we willen. Dit wordt nu uitgewerkt waarbij de merkblofte een emotionele uiting krijgt. Dit wordt vervolgens als kader / paraplu gebruikt voor Public Affairs, proposities, online advertenties, campagnes, etc. Het is belangrijk de merkblofte met een eigen herkenbare tone of voice en slogan bij elke gelegenheid eenduidig te communiceren. Er komt niet meer één grote (Hero) campagne over een bepaald thema maar alle toekomstige campagnes zullen gaan over de natuur (passend bij het nieuwe merkconcept). Om een bijdrage te kunnen leveren aan deze Hero-campagnes was een werkwijze met de ledencommissies afgesproken. Hoe de ledencommissies met deze nieuwe constructie een bijdrage kunnen leveren, wordt nog uitgewerkt. Het komende jaar loopt de beterschapscampagne nog door. En naast de inzet op werving wordt gewerkt aan een doorvertaling van de basis (paraplu).

Actie: Hoe de ledencommissies een bijdrage kunnen leveren aan toekomstige campagnes wordt nog nader uitgewerkt.

10. Vereniging

10.1 Vereniging: enkele highlights ledencommissies

Een eerste stap naar meer diversiteit is voor de vereniging het enthousiasmeren en betrekken van jongeren bij het werk van Natuurmonumenten. Om hier invulling aan te geven is de ledencommissie Friesland een samenwerking aangegaan met de Hogeschool Van Hall Larenstein. Hinderijke Willemse vertelt dat haar ledencommissie al jaarlijks op deze hogeschool uitleg geeft over de organisatie en werkzaamheden van de vereniging. De wens van de ledencommissie is dit contact te verdiepen en uit te breiden. En zo studenten over een langere periode vast te houden, te interesseren en te verbinden met Natuurmonumenten. Er zijn verschillende activiteiten bedacht waarmee studiepunten te behalen zijn met als doel studenten te enthousiasmeren voor een werk- en leergroep. In deze groep zal worden nagedacht over onderwerpen die van belang zijn voor de vereniging maar tevens interessant voor de studenten. De ledencommissie zorgt voor de onderwerpen. Daarnaast leeft de wens om leerprogramma's en afstudeeropdrachten mogelijk te maken. De beheereenheid en de centrale organisatie zijn aangehaakt bij dit initiatief.

Paul Overakker van de ledencommissie Noord-Holland vertelt over de bijeenkomst met spreker Marieke Schattelleijn die de ledencommissie heeft georganiseerd. Marieke is werkzaam bij Staatsbosbeheer en bekend van het televisieprogramma BinnensteBuiten. Het was een mooie succesvolle avond die werd geopend door Pim van der Feltz. Het thema was natuur en gezondheid en de 175 deelnemers waren allemaal enthousiast. Doordat het aantal aanmeldingen via de nieuwsbrief tegenviel is nog een extra mailing specifiek over dit onderwerp verzonden dat resulteerde in het grote aantal aanwezigen. De organisatie van deze avond was een flinke tijdsbesteding maar zeer de moeite waard.

10.2 Vereniging: samenstelling bestuur – benoeming

Merel Soons wordt voorgedragen als nieuw bestuurslid. Evelien Verbij licht, als lid van de selectiecommissie, toe hoe de procedure is verlopen. Daarnaast zet zij uiteen waarom gekozen is voor de voorgedragen kandidaat. Vervolgens licht Ferry Kramer (Zeeland en Volkerak), voorzitter van de vertrouwenscommissie, hun bevindingen toe. Hierbij geeft hij aan dat de commissie op een constructieve wijze is meegenomen in het proces. De vertrouwenscommissie ondersteunt van harte de kandidaatstelling van Merel Soons.

Besluit: De ledenraad benoemt Merel Soons tot bestuurslid en vice-voorzitter / secretaris.

10.3 Vereniging: themakeuze ledenraadvergadering juni 2024

Het voorstel is om het thema (langere termijn doelen natuur) dat tijdens het ochtenddeel van deze vergadering centraal stond verder uit te werken. De huidige werkgroep blijft daarbij in stand en zal invulling geven aan deze vervolg sessie.

Besluit: De ledenraad besluit om het ochtendprogramma van de ledenraadvergadering van 1 juni 2024 te besteden aan een vervolg op het thema 'langere termijn doelen natuur'.

Actiepunt: De voorbereidingen van het thema voor het ochtenddeel van de eerstvolgende vergadering van de ledenraad worden verder uitgewerkt en georganiseerd door de huidige werkgroep.

11 Afscheid vertrekkende ledenraadsleden

De ledenraad neemt afscheid van ledenraadsleden Jan Wolters (Noord-Brabant en Rijk van Nijmegen).

12 Rondvraag

Meerdere ledencommissies en het bestuur hebben brief brieven ontvangen van de commissie Nabuurschap. Teo Wams zet uiteen dat daarin wordt geattendeerd op de omgang van Natuurmonumenten als verpachter met deze erfpachters van Haarzuilens. In de relatie pachter en erfpachter speelt altijd het verschil in zakelijke belangen en dit geeft soms wrijving. Dat is in deze specifieke situatie nu het geval. Dat is jammer en hier is aandacht voor. Zo is onlangs gekeken naar de werkwijze van de vereniging en hieruit is gebleken dat de communicatie in deze specifieke situatie beter kan. Daarnaast is gestart met het voeren van gesprekken met deze erfpachters. De ingezonden brieven tonen aan dat vervolgacties nodig zijn en dat gaat ook gebeuren. Zo zullen de gesprekken met de pachters een vervolg krijgen en zal een antwoordbrief worden gestuurd vanuit bestuur en directie. Dit wordt afgestemd met de ledencommissie Utrecht en Vechtplassen.

De vice-voorzitter sluit de vergadering.

BIJLAGE:

Aanwezig zijn:

- van het bestuur: Koos Biesmeijer, Marion Koopman, Marjolein Landheer, Narina Mnatsakanian, Marc Oosterhout, Hanneke Schuiling en Evelien Verbij

van de ledenraadsleden:

- Groningen: Menno Beukema en John Luschen
 - Friesland: Bert Lenten, Liesbeth Meijer en Hinderijke Willemse
 - Drenthe: Wilfried de Jong, Wim Klein Nulent en Harro Kraal
 - Overijssel: Rietje van Delft en Fokke Dijkstra
 - Gelderland: Jet Berends van Loenen, Wim Kannegieter, Jac. Meter, Yvonne Nijpels, Ellen van Reesch en Nico Vlasveld
 - Flevoland en Zwarte Meer: Martin van Alfen, Jaap Eelman, Wim Maas en Marieta Oomen
 - Utrecht en Vechtplassen: Jos Berkers, Tjebbe de Boer, Sjaan Kasander, Gert Kamphof, Ingrid de van der Schueren-Brouwer en Michiel van Staveren
 - Noord-Holland: Marinus de Jong, André van der Leij, Paul Overakker, Peter Tan en Andius Teijgeler
 - Zuid-Holland: Aarnout van Deursen, Jan Edens, Wilfred Haaijer, Yvette Haandrikman, Ellen Pouw, Jan Rood, Rob Schimmel en Sven Zoeteman
 - Zeeland en Volkerak: Ferry Kramer en Jan Sinke
 - Noord-Brabant en Rijk van Nijmegen: Peter van Dijk, Stan van der Kleij, Jocky Naderman, Ruud Smeulders, William Verspeek, Jet Westhoff en Jan Wolters
 - Limburg en De Kempen: Antonie de Beaumont, Ruud Derks, Michel ten Hacken, Jeannette Hommes, Sander Nijssen en Rob van der Zon
- van de directie: Pauline Mulder, Pim van der Feltz en Teo Wams
 - notulist: Sandra Barbé (verenigingssecretaris)

Afwezig zijn:

- van het bestuur: Jeroen Dijsselbloem en Berno Strootman

van de ledenraadsleden:

- Groningen: Gerrit Schuurhuis, Geert Teerling en Tica Veldhuyzen van Zanten
- Friesland: Hubert Overstegen
- Drenthe: Anton Augustijn, Popke Graansma en Henk Roskam
- Overijssel: Els Boerrigter, Marike van Ringen, Arend Spijker, Henk Veenstra en Jan de Vries
- Gelderland: Dick van Hoffen en Bas Verschuuren
- Flevoland en Zwarte Meer: Marion Fischer
- Utrecht en Vechtplassen: Antonia Purmann en Eef Silver
- Noord-Holland: Joke Baars, Egon Baldal, Eric Bouwmeester, Noortje Jonker en Fred Klinkhamer
- Zuid-Holland: Jan Hordijk, Nelleke Krol en Eveline Padberg
- Zeeland en Volkerak: Leen van der Maas, René de Wilde en Arno Zwetsloot
- Noord-Brabant en Rijk van Nijmegen: Harrie Broeksteeg, Lise de Groen en Mathieu Plieger
- Limburg en De Kempen: --